Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, dne 5. maja 1938. — Leto XI. — Št. 19.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Kladivo in križ

Znak-program

Smo proti znakom. Kajti znaki so postali že nekaka moda in največkrat nič ne pomenijo. Če je JSZ izdala kljub temu znak, je dokaz, da je bil potreben. Zato pa pomeni za njo **znak — program.**

Delo

Kladivo predstavlja delo. S kladivom smo hoteli poudariti naše načelno stališče, da imej v družbi prvenstveno pravico — delo. Delo je tista životvorna sila, iz katere se kot v velikih potokih razlivajo razne dobrine med človeško družbo in ustvarjajo bogastva držav, da se izrazimo z besedami velikega Leona XIII.

S kladivom smo pa hoteli poudariti tudi, da zahtevamo za delo **prvenstveno mesto** v človeški družbi, da se morajo ne le dolžnosti, prav tako tudi pravice razdeljevati na podlagi donosa k zgradbi človeške družbe. Čim več kdo zanjo doprinaša, tem več pravic mora imeti. Brez tega **ni niti socialne pravičnosti niti socialnega reda.**

Ko bi imelo v družbi to merilo občo veljavo, bi izginila sedanja velika beda delovnega ljudstva — prav tako bi pa izginil usodepolni prepad med tistimi, ki imajo vsega preveč, in tistimi, ki nimajo niti najpotrebnejšega za človeka dostojno življenje.

Križ

Križ pomeni temelj, ogelni kamen. S tem smo izpovedali svojo vero v Križanega. Obenem pa nakazali, da delo ne bo nikoli rodilo blagoslova, če ne bo oplojeno in poduhovljeno po naukih božjega Sina.

Dokazi za to niso potrebni. Razmere današnjega časa — gospodarske in družabne — dovolj dokazujejo. Pa ne le dokazujejo, ampak vpijejo po izpremembi in odrešenju.

Nič novega

Da, po izpremembi. Izpremembe žele vsi tisti, ki stradajo in ne morejo več živeti niti navadnega živalskega življenja, kaj šele človeka vrednega življenja. Proti izpremembi so vsi,

tisti, ki so ali skvarjeni po kapitalistični miselnosti, ali pa duhovno že tako demoralizirani, da so že pravi duševni slabiči. Program tej izpremembi je **socialna pravičnost.**

Toda ta program ni nov. Za ta program so se borili in ga pričeli tudi uveljavljati prvi kristjani (n. pr. odprava suženjstva) ob razsulu kapitalističnega rimskega imperija pa tja noter v zgodnji srednji vek. Praktično je služil ta program cehom kot vodilna črta.

Temelj je bilo delo in križ. Delo je bilo tako visoko dvignjeno na družabni prapor, da je bil trgovski stan zaničevan in preziran in da so mu stavljali vse mogoče ovire samo zaradi tega, ker se je zdelo, da si pridobiva dohodke brez telesnega dela in da le prevečkrat zahteva prekomerni zaslužek. Tako visoko ni bilo dvignjeno delo ne prej ne poslej, pa tudi delovnim slojem se ni tako dobro godilo ne prej ne poslej.

Idejno je utemeljila ta program sholastika, torej cerkvena filozofija, katere najvidnejša predstavnika sta bila veliki Akvinec in njegov učenec Albert Magnus. Te ideje so veljale za vse kristjane dotlej, dokler ni bila krščanska družba pomeščanjena.

Nič tujega

Torej te ideje niso zrasle na kakem tujem zelniku. Zaradi tega ni kladivo komunistična, ampak krščanska zamisel. Če so danes prevzeli komunisti v svoj znak tudi kladivo in če se danes zgleduje nad kladivom del kristjanov, je to le znak, **da smo se kristjani izneverili svoji nalogi, da smo se oddaljili od prvotne linije in da je moral priti nekdo drugi, ki je postavil v svoj program eminentno krščansko zahtevo.**

S kladivom je isto ko z rdečo barvo. Čeprav je Cerkev postavila rdečo barvo na najvidnejše mesto, tako da je tvorila tako rekoč program in sicer **borbeni, mučeniški program**, jo del kristjanov zaničuje, češ to je marksistični znak. Pa vendar tudi to dokazuje, da so imeli prvi kristjani le prevečkrat **slabe dediče, ki so zapravili njihovo dediščino in se je sedaj celo sramujejo.**

Kaj pa mi?

Za nas je jasno, da ne moremo in tudi ne bomo šli s pomeščanjenimi kristjani. Naša naloga je, da nadaljujemo že započeto delo prvih borcev, da zopet pomoremo do zmage delu in križu. Tako delo je težko. Veliko bo nasprotovanja, veliko klevet in **veliko trpljenja.** Ta program bodo zmogli le močni značaji, taki značaji, ki so pripravljeni iti zaradi tega programa, če treba, tudi na Golgoto. Ampak **rešitev zatiranih je le v tem.**

Samo močni in utrjeni se ne bodo sramovali svojega programa, ampak bodo šli navdušeno in brezobzirno — **za kladivom in križem.**

Po kongresu Jugorasa

Jugoslovansko delavstvo na novih potih

25. in 26. aprila se je vršil v Belgradu kongres delavske sekcije JRZ, Jugoslovenske delavske zveze. Na glavnem zborovanju sta govorila tudi predsednik belgrajske vlade dr. Milan Stojadinović in minister za soc. politiko Dragiša Cvetković. Iz njunih značilnih govorov bomo navedli najvažnejše odstavke. Poročilo smo posneli po belgrajski Politiki« in po vladnem glasilu »Vremenu«.

Dr. Milan Stojadinović

je potem, ko je razložil veliko obnovitveno delo svoje vlade, med drugim izvajal:

»V tej novi Jugoslaviji, ki se ustvarja in ki ne obsega samo nove industrije, ampak tudi velika nova javna dela... ne smemo pozabiti na tistega, ki je v temelju vsega tega ustvarjanja in ki nosi častno ime jugoslovanskega delavca!«

»Ni nam vseeno niti nam ne sme biti vseeno, kako živi naš delavec. Gotovo je, da so se razmere v tem pogledu nekoliko popravile. Danes je bolje, kot je bilo pred tremi leti. Toda pred tremi leti je bilo popolnoma slabo. Po tem je današnje bolje, bolje proti onemu slabemu. Jaz pa mislim, da vi delavci ne smete živeti slabo. Tudi bolje od slabega ne smete živeti. Jaz kratko in malo želim, da vi živite ne slabo, ne bolje, ampak da živite zadovoljno...

Kako bomo ta cilj dosegli: Dve poti sta: ena je internacionalna. To so tisti agitatorji z razmršenimi lasmi in širokimi rdečimi kravatami, važne a mračne zunanjosti, ki vam pripovedujejo: Proletarci vsega sveta, združite se!... To je izdelek, ki prihaja iz tujine...

Druga pot je nacionalna. Združiti vse narodne delovne sile naše lepe domovine v eno močno, nacionalno delavsko organizacijo. Začrtati svoje gibanje v mejah naše države na podstavi naših razmer in težav. Upoštevati naš gospodarski sestav in najvišje koristi nacionalnega gospodarstva. Ustvariti prijateljsko sodelovanje med delom in kapitalom...

Vi ste se, tovariši, odločili za to drugo nacionalno pot. Prav za tisto, ki je edino pametna in mogoča. S takim svojim upravičenim zadržanjem ste si pridobili upravičene simpatije in zaupanje vseh gospodarskih krogov naše države. Vaše gibanje je dobilo polno razumevanje pri kraljevski vladi...

Brezposelnost, ki je oropala dela in zaslužka veliko število naših delavcev, je bila s poživitvijo gospodarskega poživljenja znižana na minimum... Pogoj za notranji mir in pomiritev dežele je zadovoljstvo in blaginja ljudstva. Največja garancija za mir in red v deželi je zadovoljno ljudstvo...

Tovariši delavci! S ponosom in velikim zadovoljstvom sprejemam predlog vašega vodstva in sprejemam vaše želje, da to veliko delavsko gibanje, ki ga vi predstavljate in mu vi pripadate, sprejemam pod okrilje moje politike.

Moj končni cilj je, da zberem in organiziram v eno močno nacionalno gibanje vso življenjsko silo celega naroda, vse življenjske in tvorne sile naše zemlje, da bomo po takem močnem narodnem poletu v današnjih resnih časih najbolje rešili tiste naloge, pred katerimi stoji naš narod in naša država...«

Za Stojadinovićem je govoril

Dragiša Cvetković

ki je med drugim povedal tudi tole:

»Tedaj, ko je delavec ječal v bolečinah, ko ni bil zagotovljen njegov obstoj, ko ni bilo nikakih njegovih pravic, tedaj so se tisti, ki so vodili delavsko gibanje in ki so imeli dolžnost, da skrbijo za vas, obrnili od delavca, napravili nerazumljivo birokracijo v delavskih ustanovah, vpeljali vanje gnezdo razdiralne propagande in osebnih koristi, iščoč v neredu svojo osebno politiko in obstoj.

Če sem za vas kaj storil, če sem ustvaril neke socialne reforme, če sem iz te mrtve socialne zakonodaje naredil žive uredbe z življenjsko močjo in silo, se imam zahvaliti za to tistemu, ki me je razumel, ki vas ljubi, ki je prišel danes sem, da vam govori in vas pozdravi, moram se zahvaliti predsedniku kr. vlade g. dr. Stojadinoviću...

Bratje in prijatelji delavci, naši sovražniki morejo kritizirati našo politiko. S posmehom so gledali na naše gibanje. Mi smo osvajali korak za korakom in teren za terenom — toda danes sem vas poklical, da mi daste največjo legitimacijo, ki je kaj vredna, in to je vaš glas in vaša odobritev, da s to legitimacijo napravim red v ustanovah, ki pripadajo vam in nikomur drugemu.

Mi smo danes dobili legitimacijo, natančno smo povedali, kaj hočemo. Nismo strahopetci, ker objavljamo vsemu svetu, da hočemo to, kar je naše, kar nam pripada, kar se imenuje delavsko, za kar mi dajemo naše prispevke, da jih hočemo imeti v svojih rokah...

Pravkar smo povedali, da sta bili izvršeni dve veliki delavski reformi. Toda prišli smo komaj na pol pota. Delavec mora biti preskrbljen... Tudi on ima pravico živeti pod tem soncem. Ko je treba braniti to deželo, gredo delavci v prve vrste. Kadar se apelira na domovinsko dolžnost in visoko nacionalno zavednost, tedaj so delavci tisti, ki so na prvem mestu...

Mi šele danes delamo, šele danes smo sklicali prvi delavski kongres, da izvršimo zborovanje in da povemo tistim,

ki so nas podcenjevali, kaj smo mi in da jim pokažemo svojo moč. Šele danes nastaja borba, danes se začenja delo. Prišli smo do pol pota — a tisti, ki hoče popolno zmago, ne sme ostati na pol pota. To naše zborovanje naj bo opomin vsem tistim, ki mislijo, da pri nas delavec nima zavesti, ponosa in nacionalnega čuta. To naj bo opomin tistim raznim nenarodnim agitatorjem, vsem nosilcem razdiralne komunistične propagande, da je naš delavec zaveden, da je nacionalen in da se bo naš delavec boril v svoji organizaciji, v svoji sredini, s svojimi prijatelji in s pomočjo politike mojih prijateljev, da se bo boril in da ne mara obstati na pol pota, da bo šel naprej, uvrščen ne pod internacionalnimi zastavami, ampak pod našimi s slavo ovenčanimi zastavami. Naj nam bodo te zastave simbol ne samo naše nacionalne preteklosti, ne le naše svetle zgodovine, ampak simbol, pod katerim se bomo borili za ustvarjanje delavskih pravic v prihodnosti. Danes pod temi zastavami, kakor eden, dajemo besedo drug drugemu, da bomo spoštovali ukaze našega vrhovnega in najvišjega vodstva. Disciplina mora brezpogojno vladati, biti mora ena komanda in pokorščina. Kjer je mnogo komand, ni dobro. Potrebno je eno navdušenje, ena moč in ena volja, izražena v tej močni in nacionalni organizaciji. V tej močni nacionalni organizaciji mi ne gledamo nič drugega, kakor uresničenje naših delavskih interesov, uresničenje delavskih pravic, gledamo našo končno zmago. Jaz bom delal kakor doslej, kakor sem vas doslej vodil od zmage do zmage, kakor sem doslej znal izpolnjevati svojo besedo...«

Nato je minister Cvetković izročil Jugorasu novo zastavo in med tem slovesno izjavil:

»Ta naša zastava mora iti od zmage do zmage. Naj padajo glave, mi zastave nikdar ne bomo zapustili. Danes prisegamo, da bomo zastavo varovali in spoštovali, da bomo naše gibanje nadaljevali, da bomo ubogali ukaze, ki bodo prihajali od zgoraj, ker mora biti red, ker mora biti disciplina...«

Potem se je razvil skozi mesto sprevod, v katerem so udeleženci korakali razdeljeni po krajih, večidel z narodnimi poslanci in voditelji JRZ na čelu. V sprevodu je korakala delegacija iz dravske banovine (ZZD) pod napisom »Ljubljana«. Nosili so številne napise z značilnimi napisi, na primer:

»Razredno sovraštvo podkopuje temelje države. Živel novi jugoslovenski Pašić dr. Stojadinović! Naša pot je pot našega voditelja! Živela naša radnička majka Dragiša Cvetković! Jugoras je proti plemenski borbi in pokrajinskemu separatizmu!« itd.

Udeleženci so zlasti vzklikali dr. Stojadinoviću. »Živel jugoslovanski Bismarck!«, »Doli internacionala!« in podobni klici so odmevali med udeleženci.

Posebno pozornost so zbujale nekatere skupine, posebno iz Niša, Smedereva, Novega Sada, ki so korakale s strumnim vojaškim korakom.

Zadnji dan je bilo zasedanje kongresnih delegatov. Ob udeležbi ministra Cvetkovića je kongres sprejel več resolucij, od katerih so najznačilnejše tele:

Jugoras kot edina nacionalna ekonomska organizacija jugoslovenskega delovnega ljudstva zahteva, da bo kot edini legitimni predstavnik delavskega sloja edini organ, po katerem bodo odgovorni državni faktorji izvajali svoj socialni in narodno gospodarski program.«

»Zato zahteva Jugoras: a) da se vse ustanove, zasnovane po zakonih delavskega varstva, ki se neprenehoma nahajajo v rokah marksističnih sindikatov in odkoder se vodi nesocialnost in protinacionalna politika, takoj izroče v roke nacionalne delavske organizacije Jugoras; b) da posebne komisije preiščejo dosedanje gospodarjenje v teh ustanovah ter da se te ustanove postavijo v resnično službo naroda in države.«

Razen tega zahteva Jugoras, **»da se v vseh delavnicah in podjetjih onemogoči vpliv predstavnikov organizacij, ki stoje v kakršnikoli internacionalni zvezi.«**

»Pristopanje k Jugorasu naj se omogoči vsem delavcem, zaposlenim v državnih podjetjih, kakor pri železnicah, rudnikih, lesnih podjetjih itd.«

Za konec še tole: Na kongresu je govoril tudi predsednik ZZD France Preželj v imenu ZZD. Med drugim je izjavil:

»Jugoras je močan člen v naši politični in nacionalni skupnosti. Zato nam je vaša organizacija še bolj bližja, ker nas oklepajo isti smotri in cilji. Vaše delo in napore za prospeh delavskega stanu spremljamo z veseljem in z izrednim zanimanjem. Vaši uspehi so tudi naši uspehi. V skupnem sodelovanju in spoznavanju bomo koristili ne samo delavstvu, temveč tudi naši delavski zavesti in ostalemu ljudstvu. V skupnem delu za koristi delavstva, ki so v interesu čim lepše bodočnosti naše države, moramo vsi v čim lepši slogi delati... Želimo vam, da bi Jugoras dosegel čim več lepih uspehov in da bi ta organizacija rastla in se dvigala iz dneva v dan. V našem skupnem boju naj nam pomaga Bog! Le to bo v korist naši veliki domovini in našemu kralju Petru II. Bog živi domovino našo! Bog živi našega kralja in naš kraljevski dom! Bog živi vaše in naše koristno delo!«

Po sprejetju teh resolucij so določili še delavski praznik Jugorasa za dan sv. Jurija, to je po pravoslavnem koledarju 6. maja. Doslej so ta praznik praznovali posebno srbski četniki in hajduki.

*

Iz navedenega lahko posnamemo glavne smernice, ki jih je kongres postavil Jugorasu za njegovo nadaljnje delo:

1. **Sindikalni monopol,** ki se izraža predvsem v zahtevi po prevzemu delavskih ustanov, onemogočenju dela internacionalno povezanim organizacijam ter pomoč oblasti pri organiziranju delavstva državnih podjetij.
2. **Nacionalnost** v smislu programa vladajoče stranke JRZ. Stoje na načelu državne in narodne enotnosti ter so proti vsakemu narodnemu separatizmu. Sem spada tudi strogo odklonilno stališče proti vsaki internacionalni zvezi.
3. **Disciplininranost** vrhovnemu vodstvu, ki ga predstavljata posebno min. predsednik dr. Milan Stojadinović in minister Dragiša Cvetković, ustanovitelj Jugorasa.
4. **Pripadnost vladni stranki JRZ,** kjer naj Jugoras predvsem izvršuje njen pogram na socialnem in gospodarskem polju ter zagotovi stranki premoč tudi med delavstvom.

Kakršnokoli stališče naj že kdo zavzema do Jugorasa, je treba poudariti, da je njegov pojav ter načrti, ki jih je razvil na kongresu velike važnosti za prihodnost jugoslovanskega delavstva. Z Jugorasom in njegovimi načeli bodo morale računati vse delavske organizacije ter usmeriti svoje delo tako, kakor bo čim bolje za skupne delavske koristi.

Po naših krajih

Jesenice

Nedeljska zdravniška služba krajevne bratovske skladnice bo v mesecu maju takole razdeljena: 8. maja dr. Čeh Milan, 15. maja dr. Keržan Bartol, 22. maja dr. Čeh Milan, 29. maja dr. Keržan Bartol.

Trbovlje

Za odgovor klofuto. Znani rudniški nameščenec v glavnem skladišču M. S. je pokazal pred nekaj dnevi svojo kulturo nad mladim pisarniškim strežnikom. Ko so šli iz službe in ga je strežnik vljudno vprašal za neko zadevo, mu je dal mesto odgovora klofuto. Ta gospod gotovo ne pozna predpisov službenega reda, zato bi priporočali, da ga vodstvo o tem primerno pouči.

Kaj prinaša rudarskemu delavstvu nova kolektivna pogodba s TPD. S 1. majem t. l. je stopil za rudarsko delavstvo v veljavo nov mezdni dogovor, sklenjen med predstavniki delavstva dne 5. aprila za dobo enega leta, t. j. do 1. maja 1939. Po tej pogodbi je delavstvo že prejelo za veliko noč nabavni prispevek od 100 do 200 din, razvrščen po mezdnih kategorijah, za tiste, ki so bili uslužbeni pri družbi do 15. aprila vsaj tri mesece. S 1. majem pa stopijo v veljavo še povišanja, in sicer: Na minimalne mezde mesečno se poviša I. kategorija 50 din, II. 43.75 din, III. 37.50 din, IV. 31.25 din, V. kategorija 25 din, to pa le, če se obratuje vseh 25 delavnikov v mesecu. Na vse sedaj obstoječe akordne in premijske zaslužke je povišanje 6%. Ako naraste draginja od 1. maja t. l. za 10 točk življenskih potrebščin po uradnih podatkih Narodne banke cen na drobno, more delavstvo zahtevati revizijo pogodbe v 15 dneh po ugotovitvi povišanja; isto pravico ima družba za primer znižanja. To je približno vse, kar si je organizirano delavstvo priborilo zase in tudi za tiste, ki so stali ob strani in izven organizacij. — Organizirani pa povemo za danes le še to, da se predstavniki organizacij, ki so sklepali to pogodbo, niso držali sklepov, ki so bili sklenjeni na konferencah pred pogajanji. Ob priliki bomo povedali vse te napake, ki se ne smejo nikdar več ponoviti.

Redni članski sestanek bo v ponedeljek 9. maja ob 5 popolne v tajništvu. Članstvo naj bo točno!

Celje

Celjski kulturni teden. Vsi, ki imajo vstopnico za kulturno prireditev, ki bo v nedeljo 8. maja ob 4 popoldne v gledališču, imajo to nedeljo prost vstop na podlagi vstopnice k obema razstavama.

Izlet v Škofjo Loko. Članom in prijateljem sporočamo, da bomo priredili skupen avtobusni izlet v Škofjo Loko ob priliki blagoslovitve prapora tamošnje skupine. Prijave sprejemajo odborniki.

Delavska mladina. Izmed vseh delovnih slojev je delavska mladina najbolj izkoriščana in zapostavljena. Izrabljajo vajence, da delajo in garajo brez plače, izrabljajo mlade delavce, češ da niso zmožni, da se še uče, in morajo zato delati za sramotno nizke plače. Delavska nezavednost je še velika in posebno mladi delavci tako radi pozabljajo, da so delavci. Zgodi se celo, da se taki lepo oblečeni fantje na ulici sramujejo svojih slabo oblečenih tovarišev. To je sad malomeščanske vzgoje, ki ji je delavec posebno v mestih podvržen in ki se je kar ne more otresti. Spoznati moramo, da smo v vsem navezani sami nase in da se moramo delavci vzgajati in izobraževati v lastnih delavskih strokovnih in kulturnih organizacijah. — Naša kulturna delavska mladinska organizacija je Krščanska delavska mladina, ki jo imamo tudi v Celju. V četrtek 12. maja ima celjska skupina KDM svoj občni zbor ob 8 zvečer v delavski zbornici (soba JSZ). Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži in pripelje še svoje tovariše. Vabljeni so tudi člani JSZ in prijatelji delavske mladine.

Vrhnika

Dne 24. aprila se je vršil sestanek naše skupine. Udeležba je bila povoljna, žal so manjkali le kamnolomci z Verda. Predsednik tov. Ogrin je pozival člane k večji borbenosti, nadalje je opozarjal, da se bodo sestanki vršili redno vsako zadnjo nedeljo v mesecu v Rokodelskem domu na Vrhniki. Ostale nedelje pa bodo vsako nedeljo od 10—12 dopoldne na predsednikovem domu na Verdu 44 razgovori, kjer bodo člani JSZ lahko dobili potrebne informacije. Tov. Šinkovec je v jedrnatih besedah razložil delo in uspehe organizacije v kamnolomu na Verdu. Tov. Grošelj je poročal o akciji JSZ, da se dosežejo za delavce v kamnolomu na Verdu boljše plače, o čemer poročamo več na drugem mestu. Za kamnolomce smo nato izvolili poseben odbor, ki je takole sestavljen: predsednik Merlak Franc, podpredsednik Debevc Franc, tajnik Šinkovec Vaclav, blagajnik Molek Jože, nadzornika Knapič Karel in Horvat Marko.

Škofja Loka

Naše kulturno delo. Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi«, ki smo jo uprizorili, je zelo lepo uspela. Govor pred igro je imel tov. Polenc Polde, ki je obenem režiral in imel glavno vlogo. Pri vseh težavah, ki jih je imel, moramo priznati, da je zelo nadarjen in navdušen za delo. Prav tako so tudi drugi igralci prav lepo igrali ter smo jim za njihov trud hvaležni. — Naša skupina je priredila po zanimivih predavanjih tudi dve težki igri. Dokazala je, da vrši tako med delavstvom tudi uspešno kulturno poslanstvo.

Sejne in tajniške prostore JSZ smo preselili iz Karlovške ulice 21 v Karlovško ulico št. 5, v hišo g. J. Kandiža. Sem smo namestili tudi knjižnico. — Uradne ure so ob nedeljah od pol 10 do 11.

Sestanek tekstilnega delavstva iz Škofjeloške predilnice je bil 24. aprila v gostilni Plevna. Sestanek je vodila tovarišica Minka Kovač. Kot zastopnik centrale je govoril tov. Pestotnik, ki je predvsem poročal o zadnji intervenciji 21. aprila pri podjetju. Intervencijo sta izvršila tov. Lombardo in Pestotnik ter vse zaupnice. Zaradi neizvajanja kolektivne pogodbe, posebno glede plač, so se sporazumeli. Podjetje bo tudi v najkrajšem času poskrbelo primerne priprave za zračenje tovarniških prostorov. Glede odpustov, ki so se izvršili v zadnjem času, pa se je podjetje obvezalo, da bo to delavstvo imelo pri ponovnem sprejemanju prednost, delno pa bo zaposleno do meseca junija. — Na nas samih je, da skrbimo, da bo podjetje svojo besedo moralo držati. To bomo mogli le tedaj, če bomo vsi trdno povezani v organizaciji, podpirali zaupnice in le s pomočjo njihovih posredovanj urejali s podjetjem vse krivice. Klečeplazcem in zahrbtnežem, ki odvajajo delavstvo od organizacije, pa povemo, da bo tudi zanje prišel čas obračuna. Le če bomo stalno šli z organizacijo naprej, bomo mogli zmagati. Skrbeli bomo, da bodo razočarani vsi tisti, ki žele naše napredovanje preprečiti. Čeprav težko, moramo vendar povedati, da imajo največje zasluge za težek položaj delavstva v predilnici slovenski nameščenci, ki so v službi pri tem inozemskem podjetniku. Tudi o njih bomo v »Pravici« še govorili. — Mi, tovariši in tovarišice, pa bomo šli na delo za izboljšanje našega položaja in brambo naših pravic, zlasti pa za vse tiste tovariše, ki so odšli na brezplačen dopust, da pridejo spet med nas.

Delavec.

V zadnjem »Gorenjcu« smo brali ime člana JSZ, ki je po zatrdilu dopisnika izrekel brezbožne besede. Po osebnem zaslišanju smo zvedeli, kar smo od »Gorenjca« pričakovali: Vse je bilo nesramno obrekovanje in laž. Malo nerodno je bilo seveda, da se je dopisnik skliceval na datum izjave, ko obdolženi še dolgo ni bil član JSZ, ampak JRZ. Upamo, da bo prizadeti prišel do zadoščenja in dokazal vnetim nasprotnikom JSZ svojo nedolžnost, čeprav že vemo, na kakšen način ga bodo obdolžili. Tudi če bi bila kleveta resnična, bi mu težko zamerili, saj tedaj ni bil drugje član kakor pri JRZ in tudi izobrazbo je črpal samo iz tečaja mladinske JRZ. — Gre pa seveda vsa gonja proti JSZ, kar se jasno vidi iz dejstva, da bi ga bil bogaboječi in »neomadeževani« dopisnik »Gorenjca« lahko tedaj na mestu obsodil, če bi bilo res, in ne bi čakal, da se prej zapiše v JSZ ter šele potem po njem. — Ko bo pa »Gorenjec« sprejemal in objavljal tudi poročila o resničnih bogoskrunstvih in nemoralnih zgodbah iz Škofje Loke, mu bomo pa tudi mi lahko kaj postregli.

Dol pri Ljubljani

Dne 3. aprila smo imeli občni zbor naše skupine. O našem organizacijskem in strokovnem delu sta podala poročilo tov. Morela in tajnik tov. Bregar. Iz poročil smo videli, da morejo organizirani delavci tudi v teh težkih časih dosegati lepe uspehe. Centralo je zastopal tov. Grošelj, ki je podal sliko težke borbe, ki jo mora danes bojevati organizirano delavstvo. Ker namerava tov. Morela, ki se mu imamo zahvaliti, da smo se organizirali in s tem dosegli toliko uspehov, oditi na delo drugam, je odložil predsedstvo skupine. Za njegov dosedanji trud smo se mu zahvalili. — V novi odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: predsednik Razoršek Matija, podpredsednik Mrčun Ivan, tajnik Bregar Anton, blagajnik Hindel Henrik, gospodar Župančič Anton, odbornika Prošek Rudolf in Pestotnik Vincenc. Nadzorstvo: Runtars Milan, Kokalj in Tekalec Jože.

Izjava

Podpisani izjavljam, da nisem nikdar izrekel takih ali podobnih besed, za katere me je nesramno obrekoval v zadnjih številkah »Gorenjec«. Za vsa klevetanja bom iskal zadoščenja na sodišču.

Nartnik Franc,
Puštal pri Škofji Loki.

Opozorilo onemoglim in starim delavcem

Prijave za podpore iz Podpornega fonda za onemoglost in starost se morajo vložiti najkasneje **do 1. julija t. l.** pri tistem Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev ali pri kaki drugi bolniški blagajni, kjer so bili prizadeti nazadnje zavarovani.

Kdo bo dal zadoščenje?

Zadnja leta je naša Jugoslovanska strokovna zveza veliko pretrpela na očitkih. Predbacivali so ji, kar si more misliti kdo, da prepelje delavstvo in njegove miselnosti v svojo. Vsi katoliški časopisi — z nekaj častnih izjem — so se bavili z Jugoslovansko strokovno zvezo in svojim bravcem dopovedovali, da je JSZ nekatoliška, da je zavrgla papeške okrožnice, da odbija od sebe slovensko duhovščino, da ne spada v slovensko katoliško občestvo — skratka: da je dovodni kanal v marksizem in komunizem.

Nešteto sestankov, tečajev in predavanj se je vršilo prav povsod, kjer so predavatelji pod najrazličnejšimi naslovi in firmami izrabljali dano priložnost, da so napadali JSZ in njene funkcionarje v vodstvu.

Veliko dobrih ljudi se je s skrbjo pečalo s tem težkim vprašanjem in z nekim nezaupanjem gledalo na našo Jugoslovansko strokovno zvezo kot neko uporno edinico, ki se je kljub temu trdno držala svojih svobodoljubnih, demokratičnih krščanskih načel v pravični delavski borbi. Vršile so se važne konference in pogajanja, ki naj likvidirajo nastali spor v delavskih vrstah, toda brez uspeha. Bila je tu vmes višja sila, ki ni dopustila miru, ampak je vztrajala neomajno na svojem stališču do popolnega uničenja Jugoslovanske strokovne zveze.

Zadnji čas pa je dokazal vse to, kar je preprost delavec že davno vedel. Ni bil boj proti Jugoslovanski strokovni zvezi naperjen zaradi katoliških načel, ali zaradi papeških okrožnic, ampak zaradi tega, kar smo mi vseskozi trdili, to je zaradi politično strankarskega vprašanja.

Toda kakor je v naši državi zaenkrat še zagotovljena svoboda prepričanja, prav tako je vsakdo svoboden pri odločitvi organizacijske opredeljenosti. Nemoralno pa je napadati staro delavsko organizacijo z vsakovrstnimi očitki in natolcevanji, pravi namen pa skrivati. In to se je vršilo vsa zadnja leta z našo JSZ.

Sedaj ob popolni jasnosti pa le pričakujemo človeka, ki bo Jugoslovanski strokovni zvezi ob tej priliki dal zasluženo zadoščenje, ki jih je v tej dobi nerazčiščene borbe pretrpela z njo vred pa vsi njeni člani.

† Jože Keršič

Nenadoma je zopet posegla smrt med naše stare veterane. V nedeljo je omahnil od kapi zadet vsem dobro znani tovariš **Jože Keršič.** Pred dvemi leti je pokojnik praznoval sedemdesetletnico življenja v polni čilosti in vedrosti. Jože Keršič je bil izučen ključavničar in je dobil prav kmalu službo v železniški kurilnici, od koder je bil zadnja leta svoje službe premeščen na gorenjski kolodvor. Pokojnino je užival šele nekaj let pri svoji družini v Mostah pri Ljubljani.

Pokojnik se je našemu gibanju pridružil kmalu v začetku. Z veseljem se je udeleževal vseh organizacijskih prireditev, izletov in taborov, če je le mogel. Jože Keršič je bil velik častilec pokojnega dr. Kreka in ostal zvest njegovemu delu in organizaciji prav do zadnjega. V času svojega pokoja je redno zahajal v pisarno Jugoslovanske strokovne zveze in se stalno zanimal za njen položaj in delo centrale kakor tudi skupin. Z velikim veseljem je vsakomur v pisarni stisnil roko, spregovoril nekaj besed in spet odšel zadovoljen domov. Prav posebno so našega Jožeta zanimale poletne prireditve JSZ in njeni tabori. Tako je prišel na Sv. Jošt kljub svoji starosti in se prav mladostno kretal med udeleženci. Veliko željo je gojil, da bi JSZ kmalu priredila kak svoj tabor tudi na Prtovču pod Ratitovcem, kjer je dr. Krek preživel veliko počitniških mesecev.

Pokojni nepozabni Jože je živel z vso dušo za krščansko socialno delavsko gibanje. Ostal je zvest organizaciji ob lepih in težkih dneh njenega življenja, v srcu pa je nosil vklesano podobo dr. Janeza Kreka in ostal njemu kot njegovi organizaciji zvest do svoje smrti. Čast takemu značaju in zvestobi! Vsemogočni naj mu obilo poplača!

Hvaležni smo Ti, dragi Jože, za Tvojo neomajno zvestobo, za Tvoj trud in velike žrtve, ki si jih v svojem življenju doprinesel za krščansko socialno idejo in našo JSZ. Ohranili te bomo v hvaležnem in trajnem spominu v vrsti naših zvestih veteranov.

*

Iz centrale

Blagajnike krajevnih skupin in plačilnic JSZ opozarjamo, da je treba pošiljati mesečne obračune do 15. v mesecu. Blagajniki naj skrbijo tudi za to, da pošljejo obračun za vsak mesec posebej, ne pa za več mesecev na enem obračunu. — Red in točnost sta pogoj zdravega razvoja in napredka. Zato upoštevajte gornja navodila!

Časopisi pišejo:

O Franciji in Britaniji...

»NEW YORK TIMES« v Newyorku pripominjajo k sklenitvi vojaške pogodbe med Francijo in Britanijo: »**Tu ne moremo govoriti o vojaški zvezi obeh velesil, ampak v resnici o vojaški enotnosti...**«

»NEW YORK HERALD TRIBUNE« piše: »**Skrajni čas je bil poudariti, da obstaja tudi demokratska os** (poleg avtoritarne osi Rim-Berlin, ur.), **ki ima velikanska sredstva. Ta zapadna os je stopila sedaj na polje mednarodne politike kot mogočna sila...**«

O vojni nevarnosti...

Agencija »HAVAS« poroča iz Newyorka, da je izjavil ameriški senator White med drugim: »**Ni izključeno, da bomo morali opustiti tradicionalno politiko Združenih držav, ker je mogoče, da bomo potegnjeni v vojno za obrambo politične in zemske nedotakljivosti nekih držav Južne Amerike...**«

O skupnem nastopu v ČSR...

ČTK (poročevalska agencija) poroča iz Prage, da so telovadne organizacije Sokol, Orel in socialistična telovadna društva izdala skupen proglas, ki pravi med drugim: »**Po usodi združeni na življenje in smrt v nerazdružni skupnosti in zvesti domovini smo ustanovili enoten disciplinirani blok za obrambo češkoslovaške ustave do poslednje kaplje krvi. V znamenju resnice, pravice in pravičnosti nas je poldrugi milijon članov teh organizacij pripravljenih za vsako žrtev za obrambo celosti domače zemlje, demokratske svobode in neodvisnosti naše države...**« — Čehi in Slovaki so znali v odločilnem času napraviti odločen korak

O Baskih...

Ob obletnici obstreljevanja Gernike je izšla nova izdaja knjige »Drama nerazumljenega ljudstva (vojna v baskiški deželi)«, ki jo je spisal urednik lista »La Croix«, Viktor Montserrat. Knjigi je napisal predgovor F. Mauriac. Navajamo nekaj besed iz tega uvoda: »**Med vsemi mučenimi ljudstvi imajo le Baski prednost, da so jih kot njihovega Gospoda pribili na križ... Republikanska vlada ni nikdar zahtevala, naj se Baski odpovedo svoji veri.**

hočejo vzeti jezik in tisočletne šege in navade... Baskiško krščanstvo so prisilili v vojno in že prve tedne je imelo svoje mučenike — mučeniške duhovnike. Don José de Ariztimuno je bil kakor Kristus bolj podoben črvu kot človeku, ko so ga pustili njegovi krvniki.

O Kataloncih...

»AUBE«, katoliški dnevnik v Parizu, poroča: »**9. aprila je bil v Burgosu ustreljen katalonski narodnjak in katoličan, bivši poslanec Manuel Carrasco y Formiguera. Leta 1931. je bil on najboljši zagovornik španskih jezuitov, ko je parlament sklepal o njihovem izgonu. Zdaj ga niso rešile ne intervencije cerkvenih osebnosti, ne drugih vplivnih oseb, čeprav ni znano, da bi bil kaj zagrešil poleg tega, da je bil Katalonec.**«

O »krščanski« Železni gardi...

»SLOVENEC« piše dne 21. aprila v uvodniku: »**Iz objavljenih gesel Železne garde pa sledi nadalje, da ona nikdar ni proglasila države in državljana kot last nekega občestva, ki ga upravlja gotova politična skupina, marveč je Codreanu vedno naglašal nedotakljivost osebnih svoboščin in naravnih zakonov, ki čuvajo pravice človeške osebnosti in njeno lastnino. Codreanu je tudi javno izpovedal, da je njegov pokret zrasel iz krščanskih temeljev, ki se jim ne odreka.**«

»SLOVENEC« prinaša na isti strani uradno objavo romunske vlade: »**Zdaj so našli pismo Codreana njegovemu takratnemu namestniku v organizaciji, Mihaelu Stelescu, iz katerega jasno sledi, da je umor zapovedal Codreanu. (Stelescu je bil pred dvema letoma od pristašev Železne garde v bukareški bolnici ubit s 40 vbodi z bodali, ker je bil izdal neke skrivnosti organizacije.) Zdaj se bo moral Codreanu zopet zagovarjati tudi zaradi umora Duce.**«

Poselska zveza

Iz kronike

Po prepisu zemljišča na Sv. Petra cesti je lastnik g. Rozman Poselski zvezi prijazno ponudil na razpolago obširen prostor v svoji sosedni hiši za sestanke in zborovanja, dokler društvo ne pride pod lastno streho. Ponudbo je odbor z veseljem sprejel ter priredil v kratkem času dve predavanji.

Na prvem je govorila gdč. Anica Lebar o potrebnosti izobrazbe in skupnega marljivega delovanja za svojo stanovsko organizacijo.

Drugo predavanje je imel g. p. dr. Angelik Tominec, ki je v jedrnatem govoru pojasnil potrebnost starostnega zavarovanja. Posebno za služkinje bo moglo starostno zavarovanje veliko koristiti, saj so po navadi na stara leta obsojena na životarjenje brez vseh sredstev.

Na tem mestu moramo izreči služkinje svojo veliko hvaležnost g. p. Angeliku Tomincu in gdč. Anici Lebarjevi za vsa prizadevanja in pomoč, ki sta jo zadnja leta izkazovala Poselski zvezi.

Tako pri vodstvu kakor pri članicah Poselske zveze je vedno bolj rasla želja po čimprejšnji postavitvi lastnega doma. Toda denarno vprašanje je doslej onemogočalo izpolnitev naših želja. Treba bo še počakati in podvojeno delati v ta namen.

Ljubljana se je zadnja leta vedno bolj širila. Prebivalstvo se je množilo, obenem pa se je množilo tudi število služkinj, ki so prihajale z dežele v mesto iskat zaslužka. To je tudi povzročalo vedno večjo bedo v naših vrstah. Treba je bilo hitre pomoči Poselske zveze. V Marijinem domu (vhod iz Kotnikove ulice) je najela 4 sobe z zasilno kuhinjo za zavetišče dekletom.

Iz organizacije

Izlet na Šmarno goro bo priredila naša Poselska zveza na vnebohod. Izlet bo popoldanski. Na gori bodo v cerkvi pete litanije ob pol 5, nato blagoslov. Povabile smo tudi pevski zbor služkinj. Po cerkveni pobožnosti bo skupno razvedrilo pod Šmarno goro. Pridite vse!

Letošnje pobožnosti na praznik Marije pomočnice na Rakovniku se Poselska zveza udeleži s praporom. Vse članice in tudi nečlanice vabimo, da se udeleže procesije pod svojim praporom.

Poročila se je gdč. Tončka Gorenc z g. Francem Buhom, vrtnarjem iz Ljubljane. Poročil ju je p. Angelik Tominec. Poroke se je udeležilo mnogo tovarišic, ki so v cerkvi lepo zapele. Tovarišici, ki je bila vneta delavka pri dramatskem in pevskem odseku Poselske zveze, želimo mnogo sreče in božjega blagoslova!

Izjava

Na žaljive osebne napade, ki jih je naslovil name predsednik ZZD v Kranju Lojze Megla v »Gorenjcu«, ne bom odgovarjal v časopisju, pač pa pred sodiščem.

Tone Fajfar.

Naše razmerje do kulture

(Misli k celjskemu kulturnemu tednu)

Kultura, izraz vsega lepotnega delovanja, ima pri delavstvu prav gotovo samo svojo obliko ter miselnost. To posebno v današnjih dneh, ko je ta beseda na razpolago narodom in posameznikom v poljubno izrabljanje. Hočem reči: politika pravi, da je njena rešiteljica, kapital velikodušno potrjuje, da jo vzdržuje, narodi (ki sicer s tanki in bombami rušijo kulturo), pravijo, da so kulturnejši od soseda. Evropa pravi, da je kulturnejša od drugih kontinentov. Ob takem tekmovanju se človeku zdi, da resnična kultura čepi nekje v kotu, stran od zmedenega vrvenja, katerega gleda le z velikimi očmi in od katerega sprejema v avdienco le nekaj revežev, ki se tam zunaj trudijo v borbi med nečednostjo in lepoto, da bi dosegli zmago drugi.

Duhovne dobrine pa so tudi upravičeno združene s stvarnim položajem posameznikov. Razumljivo: slike, knjige, gledališča in koncerti, to stane denar, in sila malo imamo kulturnih odtenkov, ki bi prišli zastonj. In tako se nam odpre drugo vprašanje: razmerje kulture do revnejših slojev.

Zastran gornjih in podobnih dejstev bi skoro mogli reči, da ne moremo več najti pravega razmerja kulture do delovnega ljudstva. Saj je na zunanji videz skoraj vsa kulturnost postala kričavo meščanska.

Pa vendar je v resnici drugače! Ko pogledamo stvari do dna, tedaj moramo mirno dognati, da je bila vsa resnična kultura v vseh časih, pa tudi danes, najgloblje zasidrana prav v ljudstvu, če hočete: v zemlji, v ljudeh, ki hodijo okoli hleva v cokljah, v človeku-delavcu, ročnem in tudi duhovnem, ki je skozi vse čase kazal resničnost svojega bitja, hrepenenja iz padcev in ponižanj. In tako je eno glavnih vodil kulture borba za človeka, borba za resnico. Danes je to dvoje ono, kar je neprestano napadano od različnih stremuhov. Pri teh je namreč ovržena že osnovna misel o človeku — najvišjem zemeljskem bitju, zaničevana je resnica, ki je najčistejša kopel umazanega človeštva. Z drugimi besedami: kako je vendar mogoče reči: kulturni smo — ko pa omalovažujemo osnovno vprašanje, ko ne pustimo povedati resnico, ki včasih ni ničesar drugega, kot borba s krivico, lažjo in hinavščino, ki pač najbolj domuje tam, kjer je stremuštvo pognojilo tla.

Ob takem razmišljanju moremo tudi dobro razumeti, zakaj tolikšna revščina ter zavrženost ljudi, ki so med nami in svetom ustvarjali kulturo. Spomnimo se samo na može, ki so morali zaradi svojega čistega kulturnega delovanja bežati iz svoje domovine, pomislimo na slikarje, na Cankarja, tudi na Kreka... In naš čas v tem prav nič ne zaostaja.

Neka vrsta »kulture« pa ima še vedno svojo priljubljenost. To je tista, ki pusti v nemar njene osnove. O, če je kultura ponižna, če je vsa vdana, potem se celo najde stremuh in postane mecen, ali z drugimi besedami: pisateljem postavljajo po smrti tudi spomenike... V dokaz hvaležnosti...

Delavstvu pa gre za prvo, za čisto kulturo, ki more zajeti v reševanje vsa vprašanja. In pri tem mora delavstvo tudi sodelovati. V kolikor pa mu je danes zastran denarja nemogoče, je treba poudariti, da ono ne bo nehalo zahtevati tudi pravico do krulturnih dobrin, ki še dolgo niso lastnina meščanov.

Kot taki tudi pozdravljamo izjavo, ki jo je podal k celjskemu kulturnemu tednu pisatelj Roš, Celjan, ki pravi, da je važno, da »Celje čim jasneje pokaže, koliko je v njegovi kulturi ljudskosti, neposrednosti in pravega odraza našega življenja«. H kulturnemu tednu pa pravi, »da je nad vse važno, da se pritegnejo k zanimanju čim širše ljudske plasti, katerim se v kulturnem področju ne sme nič manj nuditi, kakor gospodi.«

Vse prireditve v celjskem kulturnem tednu, tako dve razstavi, operni, glasbeni in literarni večer in še ljudska prireditev v nedeljo 8. maja bodo dale pregled kulturnega ustvarjanja Celja in okoliša.

Samo želeti je, da bi celjski kulturni teden mnogo doprinesel k pravi slovenski kulturi.

Jožko Jurač.

Strokovna poročila

Pogajanja za stavbinsko pogodbo

Ker pogajanja za stavbinsko kolektivno pogodbo, ki jih je vodila Delavska zbornica, niso uspela, je sklicala inspekcija dela dne 25. aprila t. l. poravnalno postopanje. Razpravo je vodil g. ing. Baraga. V glavnem je šlo za mezdne razrede in plače. Pri mezdnih razredih se je določilo, da se vsa javna dela na račun javnih kreditov, gradnje letoviških poslopij in naprav ter industrijskih naprav, ki se izvršujejo v 4. in 5. mezdnem razredu, plačajo po tarifi 3. mezdnega razreda. Ker je važno, da delodajalci vedo že pred prevzemom del, s kakšnimi plačami morajo računati, sta obe stranki sklenili, da se pogodba že sedaj sklene tudi za prihodnje leto. Razprava se je pridržkom, da morajo dobiti podjetniki pristanek tudi ostalih nezastopanih stavbnikov, so pristali na sledeče mezde:

Zidarji in tesarji po 3 letih prakse v I. razredu 5.75—6.— din, II. razred 5.75 din, III. razred 5.25, IV. razred 4.75, V. razred 4.25 din.

Zidarji in tesarji do 3 let prakse: I. razred 5.25 din, II. 5.—, III. 4.50, IV. 4.—, V. 3.50 din.

Pomožni delavci nad 18 let: I. razred 3.75 din, II. 3.50, III. 3.25, IV. 3.—, V. 2.75 din.

Prihodnji teden se vrši ponovna razprava ter bo pogodba sklenjena z veljavnostjo od 4. maja t. l., če bosta obe stranki pristali na gornje mezde.

Kamnolomci na Verdu v mezdnem gibanju

Delavci Dukičevega kamnoloma, ki ga ima v zakupu železniška direkcija in ki zaposluje 170 delavcev, so po JSZ predložili železniški direkciji v Ljubljani spomenico za primerno zvišanje plač. Zahteva po zvišanju plač je utemeljena s tem, da so delavci po zasebnih kamnolomih prejemali že lansko leto po kolektivni pogodbi najnižjo plačo 3.25 din na uro, minerji 4 din, ostali profesionisti pa po 5.25 din.

Sedaj so v teku nova pogajanja za kolektivno pogodbo gradbenih in kamnolomskih podjetij. Podjetniki so že v začetku pristali na zvišanje plač v razmerju s povišanjem cen življenjskih potrebščin.

Razumljivo je torej, da je moralo tudi delavstvo kamnoloma na Verdu zaradi povečanja draginje zahtevati primerno zvišanje plač. Do tega je še toliko bolj upravičeno, ker so bile te plače do sedaj tako nizke, da še daleč niso zadoščale za pošteno preživljanje.

S pomočjo organizacije je to delavstvo lani doseglo povišanje plač za 50 par na uro. Letos moramo spet doseči vsaj tolikšen povišek. Zastopnik organizacije je glede tega že dvakrat posredoval pri železniški direkciji. Načelnik oddelka ing. Leben je pokazal veliko razumevanje za delavske predloge. Čakati bomo morali pa še na pristanek železniškega ministra.

Seja strokovne zveze papirničarjev

V nedeljo 24. aprila so se zbrali zastopniki skupin papirničarjev JSZ na skupno sejo, da pregledajo položaj papirniškega delavstva. Navzoči so bili vsi povabljeni zastopniki.

Seja je ugotovila, da se je meseca februarja ustanovil kartel papirnic z imenom »Centropapir«, ki se sedaj uveljavlja na papirnem tržišču. Ustanovitev tega kartela je povzročila novo pot jugoslovanske papirne industrije, ki se sedaj zbira okoli kartela ali pa izven njega. V tovarnah, ki še niso karteliranе, je trenutno dovolj dela, v karteliranih pa je nastal zastoj. Kdo je tega kriv, je težko ugotoviti, ker podjetja trdijo, da kartel ni povzročil zastoja, pač pa trenuten gospodarski zastoj. Ta podjetja tudi trdijo, da bo položaj verjetno kmalu boljši. V Vevčah od 6. marca dalje delavstvo praznuje polovico delovnih dni in je prizadetih okrog 300 delavcev. V drugih tovarnah še ne praznujejo, vendar se dela tudi nekaj na zalogo. Namen tega kartela je dvigniti domačo produkcijo, omejiti uvoz tujega papirja, odpraviti domačo in tujo konkurenco. Vendar ni prav, da se v takih bojih gospodarskih krogov pusti delavstvo brez zaslužka in nihče ne vpraša delavstva, kaj misli ob takih spremembah na njegov račun. Potrebno je, da dobi delavstvo v primerih zastoja, kjer gre za interese industrije, primerno odškodnino za izgubljene delovne dni. Zato je potrebno čim tesnejše sodelovanje med papirniškim delavstvom v državi. Osnoval se je že pripravljalni odbor, ki je šel na delo za tako sodelovanje. Delo je začeto, glejmo naprej in gradimo našo skupnost!

Tabor pri Sv. Joštu 22. maja

Kranjske strokovne skupine JSZ so se odločile, da prirede 22. maja pri Sv. Joštu nad Kranjem delavski tabor. Prosimo vse skupine JSZ na Gorenjskem, da se pripravljajo na čim večjo udeležbo.

Delavska
GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadružna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejec)

Viničarji

Sv. Barbara v Halozah. Dne 24. aprila se je vršil tukaj občni zbor strokovne skupine viničarjev. Udeležba je bila zadovoljiva, kar kaže, da zanimanje za organizacijo raste. Občni zbor je vodil tov. Maroh Ivan. Po sprejetju in odobritvi poročil smo izvolili spet stari odbor, ki je takole sestavljen: predsednik Maroh Ivan, podpredsednik Fridauer Jože, tajnik Arbeiter Miha, blagajnik Zavec Franc, gospodar Gabrocev. Sestav odbora nam daje poroštvo, da bo naša organizacija pri Sv. Barbari še bolj napredovala. Zvezo je zastopal tov. Franc Tomažič.

Fram pri Mariboru. Redni občni zbor naše skupine bo v nedeljo 8. maja po rani službi božji v gostilni Zöhrer. Pozivamo člane, da se zbora udeleže in pripeljejo s seboj tudi neorganizirane. Na dnevnem redu so tudi važna poročila zastopnika centrale iz Ljutomera.

Limbuš pri Mariboru. V nedeljo, dne 8. maja ob 2 popoldne bo v gostilni Tomš v Pekrah občni zbor naše strokovne skupine. Za člane je udeležba obvezna, vabimo pa tudi druge viničarje. Občnega zbora se udeleži zastopnik Viničarske zveze.

Jarenina. Občni zbor naše skupine bo 8. maja v šoli na Jarenini. Člane organizacije pozivamo, da se občnega zbora udeleže in pripeljejo s seboj še druge viničarje. Kolikor bodo obiskana naša zborovanja, toliko bo naša borba za pravice uspešna.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Da poživimo našo skupino pri Sv. Jakobu, priredimo 8. maja ob 2 popoldne sestanek viničarjev. Zato pozivamo člane, da poagitirajo med viničarji za čim številnejšo udeležbo. Naša skupina je bila včasih ena najmočnejših v viničarski organizaciji. Poskrbimo, da bo zopet. Samo tam bomo lahko izvajali delavsko zakonodajo, kjer bomo imeli močno organizacijo.

Št. Ilj v Slovenskih goricah. V tukajšnjem Slovenskem domu se bo vršil v nedeljo 8. maja redni občni zbor strokovne skupine viničarjev, in sicer takoj po jutranji rani maši. Vsi člani in drugi viničarji, na občni zbor!

Svečina. Obveščamo člane-viničarje, da bo v nedeljo 15. maja popoldne ob 2 sestanek viničarjev. Kraj bomo naznačili pozneje. Vabimo vse viničarje svečinske župnije. Le s pomočjo organizacije bomo mogli uveljaviti naše pravice, drugače pa ne. Sklicuje in vabi načelstvo Zveze.

Kapela. Članom tukajšnje skupine viničarjev naznajamo, da bo v nedeljo 22. maja ob 8 zjutraj XI. redni občni zbor strokovne skupine viničarjev v Kapeli, katerega se udeleži zvezni tajnik tov. Košnik. Vsi člani so dolžni, da se zborovanja udeležijo in da povabijo s seboj še druge viničarje.

Položaj v Vevčah

V znamenju krize smo in nič ne vemo, komu v korist. Vemo pa, da nam v škodo. Naši veliki in moderni stroji, ki mečejo iz sebe velikanske množine papirja — stoje. Z upanjem na skorajšnje izboljšanje se tolažimo, zborujemo in pošiljamo resolucije podjetju. Čez mesec dobimo lepo zveneč odgovor, s katerim ne vemo, kam bi. Podjetje ne nudi nič, borza dela se tudi upira. Vendar nas je 300, ki praznujemo. — B stroj od 6. marca dalje že 30 delovnih dni ni obratoval, H stroj pa 16 dni. Zato so prizadeti tudi ostali oddelki, ki papir predelujejo. Tudi I stroj — ki je stal že od avgusta 1936 — so sedaj prenovili in je že v poskusnem obratu. To pomeni, da vendar ne bomo vedno deležni »svoječasnih odredb«, ki jih vidimo na objavni deski podjetja. Pričakujemo, da bo podjetje vodilo tako gospodarsko politiko, ki bo zadovoljila tudi nas, da bomo imeli reden zaslužek. — Papirničarji.

Shodi in sestanki

Vir. V nedeljo 8. maja bo ob pol 8 zjutraj sestanek naše skupine. Ker bo ta sestanek zelo važen, vabimo vse tovariše in tovarišice, da se ga gotovo udeleže. Prišel bo zastopnik centrale.

Stahovica. Članski sestanek naše skupine bo 8. maja ob 1 popoldne v prostorih g. Viktorja Prodnika v Stahovici. Vabimo vse tovariše in tovarišice.

Otiški vrh. Redni letni občni zbor strokovne skupine tekstilnih delavcev bo v nedeljo 8. maja točno ob 2 popoldne v prostorih gostilne Gnamuš v Št. Janžu. Dnevni red: poročila odbora, volitev odbora, položaj tekstilnih delavcev (poroča zastopnik JSZ iz Maribora), predlogi in sklepi. — Tovariši in tovarišice! Dolžni smo, se da tega zbora polnoštevilno udeležimo. Stojimo pred odpovedjo kolektivne pogodbe in si bomo morali priboriti boljšo. Težka borba nas čaka. Zato nič malodušja in medsebojne razdvojenosti. Samo s slogo bomo močni in bomo dosegli trajne uspehe. Naša moč je v strokovni organizaciji. Kdor se ji odmika ali kdor je naš član samo na papirju, ne pa v dejanju, ta ruši slogo in deluje proti boljši prihodnosti tekstilnega delavstva! — Odbor.

Kranj. V nedeljo 8. maja 1938 bo ob 4 popoldne v pisarni JSZ v Delavskem domu sestanek odbornikov strokovnih skupin v Kranju. Sestanek je zelo važen, ker bomo na njem govorili o pripravah na delavski tabor, ki bo 22. maja pri Sv. Joštu. Prosimo vse tov. odbornike tekstilne, gradbene in splošne skupine, da se sestanka gotovo udeleže.

Kranj. Strokovna skupina gradbenega delavstva sklicuje za 15. maj ob 9 dopoldne v pisarni v Delavskem domu redni občni zbor z navadnim dnevnim redom.

Nazarje. V nedeljo 8. maja bo ob 9 dopoldne v delavski sobi št. 1 članski sestanek. Vse člane in članice vabimo, da se sestanka zanesljivo udeleže. Prišel bo tudi zastopnik centrale.

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 8. maja bo ob 9 dopoldne v prostorih Cerkvene dvorane v Št. Vidu članski sestanek naše skupine. Na sestanek vabimo tudi tovarišice iz Gamelj. Poročal bo tov. Lombardo o poteku in zaključkih pogajanj, ki so se vršila v ponedeljek 2. maja.

GOSPODARSTVO

Sezonskim delavcem odslej ne bo treba potrdila o plačanih davkih za izdajo potnega lista, je odločila belgrajska vlada.

Francija bo nabavila 2500 novih vojnih letal.

Bauksita (aluminijeve rude) največ izvozi Jugoslavija v Nemčijo (88%). Lani je znašal celoten izvoz 288.400 ton v vrednosti 64,616.000 din. Glede pridelave bauksita je Jugoslavija na petem mestu na svetu. Doma ga predelamo malo, komaj 1800 vagonov letno. Naš bauksit je prvovrsten, prodajajo ga po 160 din za tono. Na žalost pa ima tudi tu največji del dobička tuji kapital, predvsem švicarski, francoski, nemški in italijanski.

Jugoslovanska trgovska bilanca, ki je bila doslej vedno aktivna, zaznamuje za prve tri mesece letošnjega leta 138 mil. din pasive. Za toliko smo namreč več uvozili kakor izvozili.

Urarska industrija. Švica ima zaposlenih v urarski industriji 30.000 delavcev, to je 11% vsega švicarskega delavstva. Okoli 95% švicarskih ur gre v tujino. Na drugem mestu je Amerika s 16.000 urarskimi delavci, nato Francija s 7000, Nemčija s 4100 ter Anglija in Japonska s po 2000 urarskimi delavci.

Ameriške letalske tovarne delajo z vso silo. Samo Britanija je naročila 500 vojnih letal.

Švicarsko gospodarstvo se popravlja v vseh panogah, razen v tekstilni industriji.

Novih ladij je bilo lani zgrajenih: v Veliki Britaniji in Irski za 920.822 ton, na Japonskem za 451.121 ton, v Nemčiji za 435.606 ton, v USA 239.445 ton, v Holandiji za 183.509 ton, na Švedskem za 161.008 ton, na Danskem za 131.411 ton. Jugoslavija je lani naredila dva parnika z 948 tonami.

Časopisni papir. Po poročilu »Jugosl. kurirja« je Jugoslavija v l. 1937. uvozila rotacijskega papirja iz Avstrije 14.919 ton za 38.9 milij. din, iz Nemčije 2.526 vagonov za 4.6 milij. din, iz ČSR 19.347 ton za 48.9 milij. din, to je za 557 ton ali 18.8 milij. din več kakor leta 1936. Za časopise porabimo okoli 1.500 vagonov papirja na leto.

Avtomobilov je na svetu nad 42 milijonov. Od tega jih odpade na Afriko 607.000, na Ameriko 29,654.000, na Azijo 673.000, na Evropo 8,375.000, na Oceanijo 1,033.000. Jugoslavija ima 14.632 motornih vozil.

Roosevelt zahteva od kongresa Združenih držav 7 in pol milijarde dolarjev za pomoč brezposelnim in zasebni industriji, ki jo v USA uničujejo predvsem trusti in karteli.

Industrija platnenih izdelkov v Jaršah pri Domžalah je imela v preteklem letu poslovnega prometa 35,8 mil. din (predlanskem 29,4 mil.). Krediti so se dvignili od 19,6 na 25,6 mil. din. Vrednost strojev in tehničnih priprav se je povečala od 10,9 na 18,9 mil. din, sirovine in polizdelki od 7, 3 na 10,9 mil. Dobiček znaša 205.493 din na glavnico 10 mil. dinarjev.

Vsak lahko doma čisti, desinficira, osvežuje obleke, klobuke, pohištvo itd. brez pranja s krtačo s pomočjo
„HELIOS"-a
To je za dom najcenejše čiščenje in vzdrževanje oblek
Škatlica s 6 porcijami in priloženim navodilom stane samo din 12·50 ter se dobi v teh ljubljanskih trgovinah:
M. Lotrič, Špančeva 192,
M. Škerjanc, Zeljarska 11,
M. Jeršan, Ambrožev trg 2
in M. Belak, Tyrševa c. 17

Iščem krajevne zastopnike za prodajo brezkonkurenčne potrebščine, katero potrebuje vsaka družina, ker štedi denar. Predmet nudi 35% provizije. Ponudbe upravi Del. pravice pod značko »Mido«.

Nova kolesa
kakor tudi nadomestne dele kupite najugodneje pri ključavničarstvu in prodaji koles
Maksim Kosec Menges Društveni dom 35